

Volum câștigător
al Concursului de Debut Literar UniCredit,
ediția a VI-a, 2013

 UniCredit **Țiriac Bank**

BIBLI**AGIA.ro**

C.G. Balan s-a născut în 1972, în București. Obține licența în cadrul Universității de Construcții București, apoi diploma de master în inginerie mecanică la Ottawa University, în 2004. Începând cu același an, publică editoriale satirice în diverse ziare ale comunității românilor din Canada – țară în care a emigrat imediat după terminarea facultății. În prezent este pe punctul de a termina un al doilea roman. Ca autori preferați îi enumeră pe Vargas Llosa, Orhan Pamuk, Kafka și Bulgakov.

C.G. Balan

ESCROC SRL

roman

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Marieva Ionescu
Coperta: Andrei Gamaș
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Corina Roncea, Dan Dulgheru

Tipărit la Artprint

© HUMANITAS, 2013

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BALAN, C.G.
Escroc SRL / C.G. Balan. – București: Humanitas, 2013
ISBN 978-973-50-4252-3
821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

„Reclamele ne-au făcut să visăm la țoale mișto și mașini tari, ne-au forțat să acceptăm joburi pe care le urâm, ca să cumpărăm rahaturi care nu ne trebuie. Suntem copiii pierduți ai istoriei, oameni buni. Nu avem scop sau un loc definit. Nu avem nici un război mare. Marele nostru război este spiritual... marea noastră recesiune este viața de zi cu zi. Cu toții am fost crescuți în fața televizorului, făcuți să credem că într-o zi vom fi milionari, actori celebri și staruri rock. Dar nu vom fi... Ne dăm seama încet de asta. Și suntem foarte, foarte ofțițați.“

Fight Club

Lăsând falsele modestii la o parte, sunt meticolos, inteligent și îmi place lucrul bine făcut, dus până la capăt. Cred că aș fi reușit în orice domeniu dacă n-ar fi fost marea mea deficiență, o adevărată pacoste de altfel, care te face complet inutilizabil în societatea complexă în care trăim. Nu-mi place să fiu condus și nu suport să conduc pe nimeni. Chiar și când lucrez cu cineva, prefer s-o fac în sistem de colaborare. Oricine este liber să vină cu idei și nimeni nu are ultimul cuvânt. Uneori situațiile pot fi atât de complexe, încât, o spun fără infatuare, te poți simți ca un general pe câmpul de luptă. Sau ca un regizor de platou. Funcție pe care mi-o voi asuma, atâta timp cât voi crede că eu sunt cel mai în măsură s-o exercit. Sunt pregătit să mă dau la o parte și să mă înclin în fața altuia mai bun, dacă o astfel de persoană ar apărea. Nu l-aș privi cu invidie, ci cu multă ușurare.

Singura recompensă pe care o am este satisfacția lucrului bine făcut. Sunt de părere că prada trebuie împărțită egal, pentru a evita crearea unor animozități, care pot fi extrem de dăunătoare spiritului de echipă. Trebuie să știi să controlezi totul, în așa fel încât toată lumea să se miște conform planului. Nu numai tu sau oamenii tăi, dar, la fel de important, și cei pe care urmează să-i păcălești. Asta înseamnă, desigur, că trebuie să știi exact cum vor reacționa, să anticipezi situațiile ce pot apărea. Trebuie să vii cu o strategie diferită pentru fiecare posibilă reacție pe care o poate avea cel păcălit, pentru că el nu poate asculta de ordinele tale, ci se va mișca în parametrii în care a fost programat să se miște de recurența situațiilor anterioare. Am descoperit cu plăcere că, de cele mai multe ori, funcționarul

de rând reacționează mai degrabă ca o mașină decât ca o ființă dotată cu inteligență. Nu accept lipsuri în tabăra mea, dar știu să identific neglijențe și să trag foloase, atunci când de cealaltă parte apar erori favorabile mie.

Incompetența lor este aliatul meu numărul unu.

Desigur, nu pot sublinia îndeajuns de bine importanța covârșitoare pe care o deține tactica. Circulă însă o vorbă: cu o strategie bună și o tactică slabă, încă ai șanse de reușită. Pe când cu o strategie proastă și o bună tactică de implementare cu siguranță sfârșești la zdup. În zona tactică se simte controlul situației. Simți inamicul, simți lupta. Este lupta ta! Dar este foarte posibil ca bătălia să fie pierdută din cauza celui care s-a uitat prea mult pe hărți și a luat anumite decizii slabe. Sau e posibil ca bătălia să fie câștigată în aceeași zonă. Pentru că trebuie să existe un centru de comandă. Cineva care să ia decizii, să pună cap la cap informații, să spună în ce direcție trebuie să se meargă.

În mare măsură am găsit că ocupația de escroc mi se potrivea ca o mănășă. Cred că pot spune, fără să exagerez, că a scos tot ce aveam mai bun din mine. Este o ocupație cu grad mare de risc, de nespusă responsabilitate. Dacă dai greș, îți pierzi libertatea. Spre deosebire de mulți dintre colegii mei de breaslă, care prin strategii slabe sau planuri prost concepute au umplut închisorile Europei, eu am la activ un CV perfect. Destui bani în cont și cazier inexistent.

Partea plăcută este că te afli în continuă mișcare, călătorești, vezi lumea, cunoști civilizații diverse. Germani, olandezi, francezi, italieni... Toți sunt europeni și totuși atât de diferiți unii de alții! Străbați țări, orașe, la pas sau în mașină, în căutare de oportunități. Mici breșe în sistemele de securitate din ce în ce mai evolute și din ce în ce mai greu de penetrat. O provocare continuă. Trebuie să te autoperfecționezi din mers, ca în orice altă meserie, cu diferența că aici nu există cursuri de specializare. Este un domeniu în care trebuie să fi autodidact ca să poți evolua. O să spui că învățăm metodele unii de la alții, dar nu este adevărat. Sau poate c-o fi, în cazul furturilor banale, de care orice găinar cu opt clase este capabil. Pe când cel care pune la

punct un sistem elaborat de escrocherie face tot posibilul să păstreze secretul, așa cum fac și eu. Pentru că, din păcate, nu se poate obține patent pentru un anumit tip de escrocherie, chiar dacă șmecheria este sută la sută originală, iar creația îți aparține în totalitate (deși poate ar trebui). Odată ce sistemul este descoperit, va fi imediat copiat, devenind în scurt timp inutilizabil. Dar sistemul nu face doi bani dacă cel care încearcă să-l pună în aplicare nu dovedește curaj, prezență de spirit și spontaneitate. Intenționat am lăsat la urmă ultima și poate cea mai importantă cerință: calmul. Nervii de fier sunt o necesitate, fără de care pur și simplu nu poți dormi. Te-ai zvârcoli în pat, trezit de zgomotul unei sirene ce nu există. În timp, asta poate lăsa urme adânci în comportament. Cearcănele, privirile furișate, mersul adus din umeri – de animal hăituit și bolnav – vor face parte din tine. Vor deveni greu de înlăturat fără tratamente psihiatrice, iar astea te pot goli rapid de bani. Devii vizibil de la o poștă. Suspect doar pentru că arăți ostentativ altfel decât ceilalți din jurul tău.

Nu sușin că am devenit complet imun la tot acest stres, dar m-am învățat să trăiesc relativ confortabil așa.

*

Ratasem prima ocazie bună s-o șterg chiar în vara lui '90, când Italia a organizat Campionatul Mondial de Fotbal. Prinsesem ideea din zbor, fără să reușesc s-o pun la timp în aplicare. N-aveam ce-mi reproșa, pentru că de-abia scăpasem din armată. Până să-mi pice fisa, până să obțin pașaportul „în regim de urgență“, se ajunsese la sferturile de finală. Așteptarea pentru o viză de Italia era de minimum două săptămâni și costa o groază. Dacă se aproba. Pentru asta, trebuia să-l convingi pe ăla cu ștampila că ai la ce te-ntoarce. Serviciu bun, părinți bolnavi, un apartament. Eu n-aș fi putut bifa la nici una, deci oricum n-aș fi avut șanse prea mari. Mai târziu aveam să întâlnesc băieți plecați din promoția '90. Li se spunea *cei cu campionatul*.

— Cum ați plecat?

— Cu campionatul.

Ăștia – primii de-au plecat – fuseseră norocoși. Faptul că nu s-au mai întors i-a atenționat pe italieni că aprobarea vizelor pentru Europa de Est trebuia făcută mai atent.

Apoi, mă luasem cu altele. Facultate, petreceri, sesiuni. Până când dăduse boala-n mine. Ajunsesem să sufăr de-o maladie gravă, aproape incurabilă. Mi se pusese pata să plec. Aveam balcanofobie. Pare un moft, dar e o boală grea, al cărei remediu nu stă la îndemâna oricui. Ca să mă fac bine, trebuia să trec frontiera, și nu mai era de-ajuns să treci cu bine granița *noastră*. Trebuia să treci cu bine și granița *lor*. Pentru asta era nevoie de o viză pe pașaport – o chestie a dracu' de greu de obținut când ești născut în Balcani. Nemții din fosta RFG se uitau cruciș spre puhoiul frățesc aducător de sărăcie ce se revărsa dinspre RDG-ul proaspăt alipit. În general, occidentalii nu săreau în sus de bucurie că le vin străini din fostul bloc comunist. Ca ce chestie!? Era democrație peste tot. Vechiul motiv – teroarea – nu mai exista.

Voiam totuși să văd cum e *dincolo* și n-aveam chef să ard aiurea gazul vreo douăzeci de ani, ca să se îndrepte lucrurile sau până-mi dădeau *ei* viză! S-aștepte cine are timp! Eu prefer să calc în picioare regulile care nu-mi plac.

A urmat încercarea eșuată din plafonul vagonului de Viena.

Pe perioada vacanței muncisem două luni pe șantier, ca să fac rost de ceva bani. Așa cunoscusem un tip cu doi ani mai mare ca mine, pe nume Sergiu. Sergiu avea trecere de băiat bun la toate. Adică în caz că inginerul-șef dorea un nes, Sergiu știa să frece nesul cel mai bine. Însă la fel de bine știa să segmenteze cilindri la Daciile uzate ale întreprinderii și să ghicească pe care bucătărește le poți ciupi de fund în spatele cantinei fără să primești o palmă. Rămânea însă neîntrecut în arta de a scoate „chestii“ peste gard. Rulmenți, motorină, truse de scule.

Sergiu avea la activ Turcia, pe care o *făcuse* de câteva ori, și Ungaria, o singură dată, dar de-ajuns cât să fie incomparabil mai umblat decât mine. Știa că în Turcia mergeau bine rulmenții.

La întoarcere venise cu un sac plic cu blugi. În Ungaria mersese bine sticlăria, iar la întoarcere adusese electronice. Plănuia să scoată destulă motorină din întreprindere cât să mai facă o dată Ungaria, fără cheltuieli de transport.

Eu vizam destinații mai „exotice“. Austria, Germania, Italia sau Franța. Știam din școală ceva germană și franceză, iar italiana toată lumea spunea că se învață din mers, că doar suntem latini. Voiam să ajung chiar la pomul lăudat. Chiar la sursă. Fără planuri concrete. „Doar să ajung acolo, că văd eu...“, îmi spuneam.

Mai la pauza de masă, mai la o bere, am ajuns în timp să-i inoculez și lui ideea asta de călătorie excentrică. Ușor-ușor a început să se gândească și el în direcția asta. Sergiu era un tip extrem de bine conectat, cu foarte multe relații: îi numea pe toți cei superiori ierarhic „maistre“, iar pe toți ceilalți „băi, tâmplare“. În adâncul sufletului era un aventurier, ca și mine. În plus, intuia că Austria și Germania aveau un potențial de făcut bani înzecit, față de Ungaria și Turcia lui. I-a luat exact două săptămâni până s-a întors la mine cu un zâmbet surescitat și-un plan concret.

— Băi tâmplare, vrei Austria? Te duc în Austria!

Planul lui era simplu și se baza pe ajutorul unui văr de-al doilea care lucra impiegat de mișcare la gara Basarab. Era locul în care staționau vagoanele speciale de Viena, până când se alipeau la garnitura rapidului de Timișoara. În ziua Z, pe la cinci dimineața, ne-am prezentat amândoi în spatele biroului lui văru-su. Fără nici o vorbă, am fost conduși printre liniile de cale ferată, până în depou. Acolo ne-am urcat într-unul din vagoane. Văru-su a închis bine ușa vagonului, după care m-a întrebat câți ani am.

— Douășdoi! am spus.

— Douășopt să fi avut măcar, și urcam și eu cu voi. Da' mie mi-a trecut timpul!

Apoi a deșurubat o placă din plafon, ne-a ținut scara și ne-a ajutat să ne urcăm.

— Atenție, că n-am înșurubat bine ultima placă, să nu vă așezați pe ea, că nu vă ține. Asta-i ieșirea! Să-mi trimiteți o vedere din Viena! Baftă!

În spațiul îngust în care ne vârstăserăm, era loc doar cât să stai întins. La lumina lanternei, nu puteai înainta decât șerpește, folosind palmele, tălpile și mici contorsionări ale corpului. Nu puteai să ridici capul mai mult de vreo cincisprezece centimetri. Mai mult și ai fi izbit plafonul. Din același motiv nu puteai să îndoi complet genunchii. În ce-l privește pe vărul lui Sergiu, realizăm că nu numai vârsta l-ar fi împiedicat să ni se alăture, ci și burta. În afară de cabluri electrice, nu era loc decât pentru călători din categoria semiușoară. Slăbănogi ca mine și ca Sergiu. Încercam să mă foiesc cât mai puțin, pentru că orice mișcare doar stârnea praful aiurea. Aerul era și-așa la limita respirabilului.

Sergiu nu părea prea OK. La început doar se foia. Apoi a început să înjure. Aleseserăm să stăm cap la cap, pentru că doar așa am fi putut vorbi, fie și în șoaptă. O idee proastă, căci puținul aer din jurul capetelor noastre era solicitat de plămâni a două persoane. Timpul trecea greu și nici măcar nu plecaserăm!

— Al dracu' dric, nu se mișcă odată! a răbufnit într-un final.

— Calmează-te, omule. Imediat plecăm.

— Băi, tâmplare, cât ai zis că durează toată chestia?

— Vreo șaișpe ore, dintre care opt o să dormim...

— O să ne ia dracu' în șaișpe ore!

Spre ora nouă, când vagoanele au început să fie deplasate spre restul garniturii, amândoi eram deja flească. Apă aveam îndeajuns, luaserăm, bine-nțeleș, și niște sticle goale de plastic. Nu voiam să se alarmeze vreun idiot pentru că s-ar scurge urină din tavan.

Surpriza urâtă, la care nu ne așteptaserăm, era căldura cuplată cu spațiul mic. Scopul plafonului nu era numai de acces la firele electrice. El mai avea un altul și mai important: acela de spațiu-tampon pentru izolare termică. Între cei de dedesubt, care plătiseră bilet, și soarele ce începea să bată în acoperiș se afla acest „pod“ al trenului, care avea scopul de a opri

din căldură. Porniserăm într-o călătorie în condiții extreme, pentru care nu ne antrenaserăm deloc. În plus, nu ne aleseserăm cea mai bună perioadă a anului. Era încă al dracului de cald! Fuseserăm inconștienți, ce mai!

Respirând a mia oară același aer îmbâcsit, încercam totuși să nu mă gândesc deloc la situația aiurea în care mă aflu. Mă forțam să mă imaginez întins comod, pe o banchetă. Ca și cum aș fi urmărit toată scena de undeva de sus, din vreun avion privat. Cred c-am stat vreo juma' de oră în avionul ăla din capul meu, până când au început să mă bruieze de jos zgomoatele primilor pasageri. Ca să treacă timpul, am spionat coridorul de dedesubt printr-o gaură de vreo doi milimetri pe care ne-o făcuse vărul lui Sergiu cu burghiul.

M-am concentrat atent pe fiecare nou-sosit. Din frânturile de conversație care ajungeau la mine, încercam să ghicesc cine erau și cu ce se ocupau nababii ăia cu bani de bilet și de viză. Chiar începuseră să mă prindă fandoselile „figuranților“ de sub noi, când l-am auzit pe Sergiu șuierându-mi lângă ureche.

— Marcele, eu nu mai pot, bă! Trebuie să ies, și repede!

— Ce, ești nebun?! Trenul merge, dacă ieși acum ne umflă poliția! Respiră adânc, nu te panica!

— Încerc să stau până oprește trenul! a gemut.

Primul meu drum spre Occident a durat sub o oră. Plecaserăm la 9:00 din București. La 9:45 am sărit din tren, în Videle. Sergiu s-a lăsat pe panoul ăla slăbit, până l-a rupt. A căzut pe culoar, într-un nor de praf, din fericire fără să aterizeze pe vreun călător ghinionist. M-am târât și eu repede spre deschizătură. M-am aruncat cu capul înainte în jos, prin gaură. Un colț de cornier m-a tăiat adânc de-a lungul antebrațului, dar n-am simțit decât mult mai târziu. Adrenalina îmi oprise orice durere. Lăudăroasa măritată cu un austriac și pianistul cu concert la Viena – a căror conversație fusesem nevoit s-o întrerup atât de brusc – ne urmăriseră stupefiați de la ferestre. Am auzit un controlor fluierând, dar nu știu dacă ne urmărea pe noi, pentru că la viteza aia n-aveai timp să privești în urmă.

Am reușit să părăsim cu bine zona gării. La întors, am făcut autostopul. Luaserăm frica trenului...

Dar o zgârietură la mână nu te poate descuraja când mergi pe douășdoi! La câteva săptămâni după încercarea eșuată din plafonul rapidului de Viena, m-am hotărât să apelez la singura cunoștință pe care o aveam „afară“. Un fost amic cu care mă intersectasem în armată, aflat la momentul respectiv în Suedia. Un tip super de treabă, însurat cu o suedeză – poate o să vă povestesc detalii ceva mai târziu, fiindcă știu cât sunteți de curioși când vine vorba de cum se poate pune laba pe-o pipiță ca lumea.

Practic, m-am milogit să mă invite două săptămâni la ei, de Sărbători. Așa am ajuns să mă îmbarc în cursa spre Stockholm, cu un bilet dus-întors, la care n-aveam să folosesc întorsul. Dar a dat mai multă credibilitate fictivei mele repatrieri. Îndeajuns cât s-o facă pe funcționara de la ambasadă să-mi dea viză, după ce citise invitația de la Dan Păun.

Pentru biletul de avion, care costase cât cinci salarii medii pe economie, mă împrumutasem la mătușă-mea. Am plecat doar c-un rucsac de bună calitate. De mărime mijlocie, ușor, compact și impermeabil, era singurul meu lucru de valoare. Asta pentru că rucsacul este mai mult decât un bagaj, este cartea de vizită a călătorului. Poate mai important ca un pașaport – care nu e vizibil tot timpul. Deci nu-l alesesem „made in Germany“ dintr-un moft. În rucsac aveam o geacă de iarnă impermeabilă, un sac de dormit de bună calitate, două brichete, multe hărți, o foaie de cort, un briceag multifuncțional, un dicționar german, o lanternă, un radio portabil cu baterii și *Siddhartha* de Herman Hesse în limba originală. O carte minusculă, ideală pentru cineva care vrea să pozeze în tânăr venit la studii, vorbitor de germană.

Primul contact cu Occidentul mi-a luat răsuflarea ca un cot în plex. Totul era imaculat. Străzi curate, arhitectură cu gust, oameni îmbrăcați și-n alte culori decât gri sau bej. Orașul era luminat feeric, de parc-ar fi fost zi. Era totuși patru după-masa...